

Apró hirdetések

Hirdetési díjazás: minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Állást keresőknek szavankint 13, vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: Budapest, VII., Sip ucca 10. — Jelíges levelek kettős borítékban, válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

KIZÁRÓLAG előkelő orthodox körökben házasságokat a legdiszkrétebben közvetít: Schwarcz Gábor, Teréz-körút 12. — Tel.: A. 134—04. Elsőrangú külföldi összeköttetések.

HUSZONEGY esztendő óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi-ut 57/b. — Telefon. — Cégnélküli levelezés.

BENŐSÜLNÉ jó családból való, jó megjelenésű, intelligens, ügyes fiatalember. Igénye: feltétlen vallásos házból való, csinos urilány. — Jelíge: »Bentóra 25« a kiadóba.

EXISTENCIÁVAL bíró intelligens bentóra fiatalember megfelelő hozománnyal nőszülne. Nagyobb magyarországi városban lakik. Leveleket a kiadóba »20« jelígre kér.

VARRÓNÓ, szombattartó, házhoz is elmegy. Sonnenfeldné, Szondy-u. 40.

Betársulhat

nős vagy nőlen fiatal kereskedő budapesti főútvonalon 34 éve fennálló forgalmas üzlettembe 15.000 pengővel.
Jelíge: »Szombattartó biztos existencia«.

„ABBAZIA“ másoló, sokszorosító iroda

Rendkívül mérsékelt díjazás. Diktálás (külön fölke). Hívására géppel házhoz küldök. Egyedül szombattartó iroda — Telefon: 134—04.
Teréz-körút 12., földemelet 2. Októgonnál.

Orth. kóser

állandóan a legjobb minőségben kapható a

Emmentáli sajt karikákban 80 kg.-ig és szalagvágással
Viktória kövér sajt 2—2 és fél kilogrammig
Trappista 1—1 és negyed kilogrammig
Dobozos emmentáli gyopár 6 adag; korona 6 adag

Viktória sajtgyárban, Ölbő, Vas m.

Készítményeink a tejtermékbírálatokon többszörösen első díjjal kitüntetve.
Kérjen árajánlatot

LEGJOBB körökig vagyonos házasságokat közvetít Reichné, Rökk Szilárd-u. 7. Kávémérés.

JÖMENETELŰ szikvizgyár, jókarban levő cséplőgarnitúra, fűszerüzlet berendezés lakással külön is eladó. Weisz Jenő, Kőmörö.

BELSŐ és külső munkálatokban jártas faterlepi tisztviselő állást keres. »Legjobb referenciák« jelígre a kiadóba.

MEGBIZHATÓ vallásos mindenestől azonnali belépésre kerestetik. VII., Wesselenyi-u. 13. II. 3.

ORTHODOX, 38 éves, perfekt önálló főzőnő, kisebb családhoz háztartás vezetésére ajánlkozok. I. F. Déry-u. 8 fsz. 4.

ÖRÖKBE adná másfél éves kislányát, szorult helyzetbe került anyja. A gyermek egészséges, gyönyörű. »Csorna« jelígre.

KÖZÉPKORU asszony ajánlkozok — mindenestől, hol vikszelés nincs. Cim: özv. Fleischmanné, Király-u. 21. II. emelet 37. szám.

100 SZÁZALEKOS HADIROKKANT, teljesen munkaképtelen, nagy szükségben a nemesszövület hitsorsosok segítségéért esedezik. Korn Ármán, Bpest Szövetség-u. 9.

ÜGYES borutazó, nőlen, fixfizetéssel kerestetik. Cim a kiadóban »Borutazó« jelígre.

VOLT BÓCHER héber órákat adna. Cim a kiadóban.

JÓ, OLCÓSÓ és gyors munkát készítenek. Levelezőlap hívásra jövek. — Grósz Dávid cipész, VII., Kazinczy-u. 14. (Az új mikve mellett).

KOVÁCS-szén, mosott, legkiválóbb minőségben, vagonkéntben beszerezhető Pollák Zsigmondnál, Debrecen.

TIZENNEGY éves fiamat üzletbe adnám tanulónak, szombattartó helyre, vidékre is. Klugerné, Kispeszt, Toldi-u. 24.

SÍRKÖVEK minden kivitelben legolcsóbb gyáriáron
Schreiber Jakob
villanyerőre berendezett
sírközüzemében Debrecen, Hunyadi-utca 14.

Jól szortirozott
előnyomda berendezéseket
a legdivatosabb mintákkal legolcsóbban szállít:
Bléler Testvérek, Szarvas
Belicey-u. 15.

Felelés szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa könyvnyomda.
VI. Próféta ucca 7

Paróka

különlegességek
(Modern és tartós kivitel)

Olcsó árak

Altschüler

Bp. VII., Csányi ucca 12.
(Király-ucca sarok)

Telefon: József 310—79.

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

ALAPITOTTA:
Groszberg Lipót ז"ל

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: J. 425—90. CSEKKSZÁM: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ

SZERKESZTI:
Groszberg Jenő

Kié a föld? ...

Sok elkeseredett vitára alkalmat adó dolgot lehetne a statisztika világánál tisztázni, ha a vitatkozó felek egyike vagy másika valóban az igazságot akarná, nem pedig szándékosan homályosítaná el a valót, tényállást, hogy a tendenciózus beállítás zavarosában halászhasson. Időszelűvé teszi ezt az általános megállapítást, amelyre százsámra hozhatnánk példát az elmúlt év történetéből az az előadás, amelyet a hét kedjén Sajóhelyi István tartott a Magyar Statisztikai Társaság ülésén »Magyarország földbirtokosainak nemzetiségi s felekezeti viszonyai« címen. Arról van szó, milyen anyanyelvűek és milyen felekezethez tartoznak a földbirtokosok, vagyis arról: »kié a magyar föld?« Az előadó az egész kérdést méregfogát kivette azzal, hogy a kötött földbirtokoktól eltekintett és csak az 50 holdnál nagyobb szabadforgalmu birtokokról szóló adatokat dolgozta fel.

Hányszor hallottuk a gyűlölet berkeiből borzú hangon kurjantani: »az idegenek kezén van a magyar föld!« S valóban a felolvasás számadatai nyomán igazat kell adnunk az antiszemita vésszélzéseknek: megdöbbentő sok az idegen földbirtokosok száma. Csakhogy a demagógia »idegenek« alatt csak a zsidókat értette, a statisztikai adatokból pedig kiderül, hogy a 10—20 ezer holdas birtokosok 26.3 százaléka a Montenuovók, a Metternich-ek, a Hohenlohek stb. sorából kerül ki, azaz valóban idegenek, de nem antiszemita értelemben azok, hanem valóban német és osztrák állampolgárok, sőt egy olasz ur birtoka a 20—50 ezer holdas kategóriába tartozik. Ha tehát a magyar földet ki kell szabadítani az »idegenek« kezéből, akkor ily működési területnek sokkal alkalmasabb volna az idegen állampolgárok sok mammutbirtoka, bár még sokáig hálás téma marad a zsidókkal kapcsolatosan felrevert a harangokat.

Hogy is vagyunk a zsidó földbirtokosokkal? A zsidók az ország lakosságának 5.9 százalékát teszik ki, a földbirtokosoknak pedig 7.4 százalékát; a földbirtok területének 10.4 százaléka az övék, de csak ötnék sorolható a birtoka az 5—10 ezer holdasok kategóriájába. Az antiszemita újságok az utolsó megállapítást természetesen el fogják hallgatni s rá fognak mutatni a lakossági arányszám s a birtokterület közötti különbségre, holott nem szabad szem elől téveszteni, hogy a zsidók között nincs analfabéta, foglalkozásuk, intellektuális elhelyezkedésük megmagyarázza a kedvezőbb arányszámot. De bárhogy is vesszük a dolgot, tény az, hogy Magyarország szabadforgalmu földjének csak 10 százalékát birtokolják a zsidók, ami még mindig sokkal kevesebb, mint egynéhány külföldi mágnásnak a birtoka. Ha ehhez még hozzávesszük a kötött forgalmu birtok területét, valószínűleg nem jut még öt százalék sem a zsidó lakosságra. A zsidó földbirtokos réteg nagy része orthodox szempontból nem jelent számunkra értéket, mert rendszerint típusát adja a kitérés előtt álló névleges zsidónak. A vegyesházasságok rendkívül gyakoriak e körökben, életszokásaik messzire eltávolodtak a hagyományos életmódtól. A vallásos zsidó földbirtokosok nagy része, apró, a fenti statisztika szempontjából számba nem jövő birtokon gazdálkodik. Mégis érdekelt bennünket, hogy a statisztika megvilágításában mennyi birtok van zsidó kezén, vajjon igazolt-e az a beállítás, mely a magyar földet zsidó kézben levőnek akarja feltüntetni, gyűlöletkeltés céljából. Pedig itt legfeljebb az antiszemitizmus természetrajzának egy tételét látjuk beigazolva: a gazdag zsidók csinálják, a szegények pedig szenvedik, legfeljebb arról lehet szó, hogy egynéhány száz zsidónak van földbirtoka s velük együtt az összes földnélküli zsidókat is hitbizonyosoknak akarják feltüntetni a nincstelenség előtt, célatatosan s érdekből. Pedig, ha a fenn érintett statisztika segítségével teszünk utazást a magyar föld körül, látjuk csak R. Eliezernek a talmudban hangoztatott mondatát beigazolva: »földjük csak a hatalmasoknak van« (laj nitnó karká elő lebaálé zerajasz) s a zsidó agrárfőlényéről szóló frázis egyszerűen hazugság. A statisztika nem fogja elnémitani a demagógiát, de a statisztika tanítson meg legalább bennünket zsidókat arra, hogy sok földbirtok van nálunk idegen kezén, de azok az idegenek — nem mi vagyunk. Ami pedig a cikkünk fölött tett kérdés lényegét illeti, arra már vagy 2800 év előtt megadta a választ — az összes felekezetek által elismert — szent szoltárosunk: »Láhásém hoorecz ümlajah, tével vejajsvéh vah — a Mindenhatóé a föld...«.

A minszki eset

Szovjetország Minszk nevű városában, amint már jelentettük, bebörtönözték az egész rabbiágot s az egész előjáróságot, sőt olyan hírek is keringtek, hogy kivégezték őket, mert az egyik törára tanította a gyermekeket, a másik büne volt, hogy zsidó jótékony célra gyűjtött, a harmadikat azzal vádolják, hogy a külföldi zsidóknak elpanaszolta az orosz zsidók bajait s így tovább. Az Amerikában lakó oroszországi zsidók, akik övéikért aggódnak, tiltakozó gyűléseket rendeztek s az amerikai szenátus egyik nem zsidó képviselője táviratozott Moszkvába, amire azt válaszolták neki, hogy a rabbinusok egy része kiszabadult, a többiek ügye is elintéződik. Ezt a körülményt egy magyar antiszemita lap, bizonyos sokat sejtető célatossággal úgy nevezi: »a szovjet különös előzékenysége a rabbi iránt«. A szovjet aztán kény-

Az orosz szerencsétlenség

— Tömeges tóra-elégetések? —

A szovjetországi vallásüldözéseknek újabb szomorú fejleményei vannak. A kommunista lapok szerint a külföldön megindult szovjetellenes kampányban fontos szerepet játszanak az oroszországi rabbik, akik a külföldnek állítólag kémszolgálatot teljesítenek.

Oroszország számos városában válasellenes utcai tüntetések voltak és a tüntetők a zsidó templomok lezárását követelték. Krupke városkában becsukták az utolsó zsinagógát is. — Murschanban egy iskolaterembe költözött a hitközség temploma és a régi templomra feltűzték a vörös lobogót. Homelben öt zsinagógát zártak be és ezek közül kettőt munkás klubokká, hármát pedig lakásokká alakították át.

A szovjetkormány legutóbbi rendelkezésével beszüntette a borisowi zsidó munkásszervezetet, mert héber feliratu peszachi edényeket hoztak forgalomba.

Február 15-én negyven kollektív zsidó kolóniát kényszerítettek nem zsidó falvakkal való egyesülésre. A zsidó kolónisták táborában rendkívül nyomott a hangulat és attól tartanak, hogy ezek a kikényszerített egyesülések a nem zsidó telepeseikkel, azt a következményt fogják maguk után vonni, hogy a kolóniák kebelében antiszemita tendenciájú áramlat fog lábrakapni. Ezenkívül attól is félnek, hogy a közös rituális konyhákat megszüntetik és a zsidó asszonyokat, kik a nem zsidó asszonyoknál kevésbé predesztináltak a nehéz munkákra, szolgai elnyomatásba fogják dönteni.

A zsidó és nem zsidó kolónisták kieroszakolt egyesítését Krimre is kiterjesztették, ahol Rikow zsidó kolóniát a szomszéd, nem zsidó kolóniákkal egy nagy, kollektív, 40 hektáros földterületre csoportosították össze. — Ezen nagy kolóniához zsidók, oroszok, tatárok, németek, görögök, örmények és esztek tartoznak. A zsidó kolónisták szombati gyertyatartóikat, vallási kezszereiket — felsőbb utasításra — egy kulturálpra adományozták.

ארמיה כשר וויין אגוד ליקארעו
HONIG ÉS WEINSTEIN
(VIII., Magdolna-utca 43.)
cég. vezetés és szigorú ellenőrzésem alatt **orth. kóser borokat** ugyan szintén **borpárlatmentes** likőröket legkitűnőbb minőségben és legolcsóbb árban árulok. — Kívánatra házhoz is szállítunk. — Telefonon is megrendelhető: **J. 333-57** és **J. 360-11.**
Klein Simon, Csobánc-u. 8.

A Zsidó Távirati Ügynökség jelenti: Rigai jelentések szerint a híres witebski főrabbi kénytelen volt megszökni, mivel a szovjet óriási összeggel megadóztatta. A rabbi nemrég fizetett 1000 dollár adót. — Még eddig meg nem erősített, ugyancsak Rigából érkező hírek, arról számolnak be, hogy a szovjethatóság Bachmut, kaukázusi városban az összes templomok tóratekerseit, számszerint 70-et, lefoglalta és a város egyik terén nyilvánosan elégette.

Varsó, március 3. A «Togblatt» jelenti: Charkowban, Ukrajna fővárosában, a szovjethatóságok 98 széfer-tórat nyilvánosan elégettek.

Figyelem!

Üzletáthelyezés miatt héber és magyar tárgyú könyveket rendkívül olcsón árulunk.

— ספרים מלימים —

MÜLLER JÓZSEF

VII. Dob-utca 19

Augusztus 1-től

Király-utca 16. alatt.

Jól szortirozott
előnyomda be-
rendezéseket

a legdivatosabb mintákkal legolcsóbban szállít:
Bleier Testvérek, Szarvas
Belicey-u. 15.

Betársulhat

nős vagy nőtlen fiatal kereskedő budapesti főútvonalon 34 éve fennálló forgalmas üzlettembe 15.000 pengővel.

Jelige: „Szombattartó biztos existencia”

Az orthodoxia a kormányzó ur jubileumán

Az Orthodox Központi Iroda és a neológ Országos Iroda átiratai értelmében, az ország összes zsidó hitközségeiben a szombati i-tentisztelet keretében megemlékeztek a kormányzó ur tízéves országjárásáról. Különösen szép volt a budapesti orthodox hitközségnek a Kazinczy-uccai templomban lefolyt ünnepe. A templom nemzetiszínű zászlódiszbe öltözött és a teljes kivilágítás is hozzájárult az ünnepélyes hangulat fokozására. A rabbiság részéről megjelent Frankl Adolf felsőházi tag és Steif Jonathan. Ott volt az előjáróság: óbudai Freudiger Ábrahám hitk. elnök, óbudai Freudiger Lipót díszelnök, Deutsch Géza és Schreiber S. W. alelnökök, Schlesinger József kultuszfőnök, Schlesinger Adolf pénztáros. A tórafelolvasás után Holczer Lipót kántor teljes énekkel meghatóan recitált zsolnákat, majd a «hánajszen tessio» imát mondta el. Ezután megindult a menet az almémortól a frigszekerényhez. Ott a tóratekerceket vivő előjárók megálltak. Ekkor előlépett Frankl Adolf rabbi és bensőséges, megható, klasszikus héberségű alkalmi imát mondott Magyarország üdvéért, a hazafejlődéséért s felvirágoztatásáért, a kormányzó ur áldásos működéséért s életéért. Mély megindultság vett erőt a gyülekezeten, amidőn a nyitott frigszekerény előtt, a Himmusz akkordjai mellett véget ért az ünnepély.

Frankl Adolf, akit a közönség mélyes tisztelettel köszöntött, pedig a templomból a szakadó esőben elindult a hitközségi elnökkel, óbudai Freudiger Ábrahám közp. bizottsági taggal a budai várba, hogy a kormányzó urnak személyesen tolmácsolják a hazai orthodoxia hódolatát és szerencsekívánatait. A neológiát báró Kohner Adolf irodai elnök és Stern Samu pesti hitk. elnök képviselték.

A kormányzó a felekezeti küldöttségek során külön fogadta az orthodox zsidóság képviselőit.

Ő Főméltósága igen kegyesen fogadta Frankl Adolf irodai elnököt és óbudai Freudiger Ábrahám hitk. elnököt. Az üdvözlő beszéd után, amelyet az államfő nagy figyelemmel hallgatott, szívélyesen elbeszélgetett az orthodoxia kiküldöttséivel. És amikor megtudta, hogy az orthodox küldöttség a vallás szabványai értelmében gyalogtette meg a szombat miatt a ked-

vezőtlen időben a nagy utat, ismételtelen köszönetet mondott az uraknak, akik valóban meghatottan távoztak a rendkívül szívélyes lefolyású audienciáról.

Délután már minden templomban s minden beszhamidrosban beszéltek arról, hogy a hazai orthodoxia az országos elnök s a budapesti hitközségi elnök által mily méltóan képviseltette magát az országos ünnepen.

A közeledő peszách ünnepekre

idejekorán gondoskodjon

ארמיה כשר של פסח

Szappanokról.

Gyártják a bpesti **orthodox rabbinátus felügyelete** alatt az **ALBUS Szappangyárak**

Schützer Jakob és Fia cég,
Kossuth Lajos ucca 13.

REMÉNY

zsidó ifjusági folyóirat.

Zsidó ifjusági regények, elbeszélések, darabok, sakk, stb.

Szerkeszti: **Dr. Molnár Ernő**
Félévre 4 pengő.

Budapest, IV., Magyar-utca 3.

ארמיה כשר של פסח **örük**
csakis nagyban. **Aszalt szilva**
90/95 25 klg. ládákban és zsákban.

Burgonyaliszt, ecelsav, az összes cikkek a bpesti orth. rabbinátus felügyelete alatt.

תחת השגחת ביד"צ

דקה יראים בודאפעסט

Első bpesti orth. kóser élelmiszertüzem Fischl Mór, Bpest. Hajós-u. 31.

Weisz Mór orthodox kóser sütődéje
keksz-, teasütemény- és kétszersült gyára

Budapest, VII., Dob-utca 22. — Telefon J. 423-65.

Vidéki postacsomagok szállítása legpontosabban.

Gyors és pontos kiszolgálás.

Kérjen árjegyzéket!

Kérjen árjegyzéket!

A büdszentmihályi gaon

— Emlékezés mesteremre —

A szó legteljesebb értelmében ismételni lehet a megdicsőülése alkalmából a bibliai király sóhaját: »tudjátok-e, hogy fejedelem s nagyság esett el ma Jiszoélban.« (Hálaj szédü, ki szár vegodajl nőfál hájajm háze bejiszoél.) Mert valóban a Tóra fejedelme s a lélek kiválósága volt. Ezt az egész hazai orthodoxia tudja, de különösen tudják, akik vele közvetlen közelségből érintkeztek: jesivájának növendékei. Egy hálás tanítvány rögzít meg e sorokban egy pár sugarat az ő fényalakjából.

Szerény volt, de azért tudta, hogy az ország nagyjai között emlegetik. Ő azonban azt szokta mondani, mint Rasi állítja Nójachról: »az ő nemzedékében kiváló volt, de pl. Avrohom ösatyánk idejében semminek sem tekintették volna.« Így van — mondta — a mi nagyjainkkal: e nemzedék olyan satnya, hogy ők »gedajlim« a nagyság hírébe kerültek. Ha például mi mindannyian az én megdicsőült Rebbe, a »Maharam Schick« nemzedékében élnénk, még csak közepes tudósoknak sem számítanánk.

Életének fiatalabb éveit Munkácsra, a kimondott chószi városban élte le, de azért a legszigorubbán megmaradt u. n. »Sülchon-örüch zsidónak«, aki a törvényködex útjáról hajszálnyira sem tért le. Ez az elve győzedelmeskedik a rezponzumaiban is, amelyeknek kiadása remélhetőleg nem fog magára sokáig várni. Hogy ilyen irányu volt zsidó életmódja, azt az ő Mestere intésének, illetőleg tanácsának köszönhetette. Az eset a következőképen történt: Mikor Rabbi Simaj Grünfeld bement a mesteréhez, hogy bucsut vegyen tőle, mivel Munkácsra nősült be, elvevén egy igen gazdag chószi egyetlen leányát, bement vele a nagyapja is. A Rebbe tanítványát mély szeretettel köszöntötte s minden jót kívánt neki. Mikor az ajtóig kísérte, meg-

szólat a nagyapa: A Rebbe parancsoljon rá unokámra, hogy ne nagyon chószedoljon.« A Rebbe elmosolyogta magát: »mit jelent az, hogy ne chószedoljon?« A nagyapa azt felelte: »hogya ne menjen el minden »meláve demálko«-hoz, minden »tikun«-ra s minden összejövetelre.« A Rebbe gondolkodott egy pillanatig s aztán tanítványára irányította tekintetét s halkán mondotta: »ha otthon ül az ember és tanul, sohasem irti megbánás« (áz me ziczt ün me lern, hot men ká cheröte)... — A völegény nem felejtette el a Rebbe bucsutanácsát egész életében — mondta mindig mesterünk s'aját magáról.

Munkácsra a fiatal balbász csakhamar nagy hirre tett szert. Az egész városban »Chüszer ilü« — (huszti lángész) néven ismerték. Jesivája oly hirre tett szert, hogy a Maharam Schick Husztról küldött neki bóchereket, akiknek azt mondta, hogy »Reb Simele«-nél eredményesebbek lesznek tanulmányaik. Az akkori munkácsi rabbisági elnök (ros besz din) R. Jiczchok Eizik Weisz, a »Bész Jiczchok« szerzője igen megszerette, együtt tanultak és így R. Simajnak nagyszerű alkalma volt kiképezni magát a rabbinikus gyakorlatban.

A legutóbbi Szimchász tajró alkalmából a házában szó került arra, hogy a vallásos ember sokszor öntudatlanul is elkerüli a tiltott dolgokat. Erre a következő esetet mondta el életéből: Apósa házában egyszer ezüst evőkészlettel terítették neki, de ő — nem tudta maga sem miért — kijelentette, hogy ezt a készletet nem használhatja. Később kiderült, hogy az ezüst készletet — mivelhogy kéz alatt vették — kaserolva lett, de elfelejtették a teviló-t, a rituális fürdetést vele végezni.

Hónapokkal ezelőtt meg'átogat-

Orth. kóser

של כחה

csokoládét

a budapesti orth. rabbinátus felügyelete alatt

**Stollwerck
Testvérek Rt.**

készíti
Budapesten

I. ker. Fehérvári ut 58.

Kapható minden szakmabeli kereskedésben. — Minden tábla csokoládé bélyegzővel és hechserral ellátva.

ta R. Mordecháj nevű fia. Mikor a bucsu ideje elérkezett, a Rebbe imádkozás közben tartott, de ő levetette tálszát és tefilinjét, kikísérte az uccáig s aztán visszajött könnyes szemekkel. Tanítványainak, akik ehez nem voltak hozzászokva, azt mondotta mintegy megtegetődzve: »Öregségére nem tudja az ember, látja-e még a gyermekét.

És »gyermekei« voltunk mindannyian, akik nála tanultunk. Milyen boldog volt, ha gyermekeinek magyarázott s ha az egyik gyermek valami figyelemreméltó megjegyzést tett a tanultakra — szívbéli öröme nem ismert határt. Szellemi gyermekei ezért soha sem felejtették atyai mesterüket. P. GY.

Kundmachung

Wirkungsvolle in deutscher Sprache für jede erdenkliche Gelegenheit wie zum Beispiel **Barmizvo, Chasene** ריה ווייב, Gast-u. Antrittsreden verfertige von Fall zu Fall zu mässigem Preise, unter Discretion. Honorar von 5 P aufwärts, 50 H. Portó recomandirt im voraus erbeten. — Mein **אויף פּערק** auf **Perek**, Preis: 1.20.

Rabbiner Israel Braun

Budapest, Szövetség ucca 43.

Érdeklődés alkalmával válaszbélyeg mellékelendő. A dróse-ért járó tisztel-dij előre küldendőbe.

A palesztinai helyzet

— A főmufti, akit az augusztusi pogromokért bizonyos tekintetben okolnak, egyre jobban érzi azt, hogy lába alól kicsuszik a talaj és a lekülönbözőbb rágalmakkal igyekszik pozícióját megerősíteni. Legujabban azzal a hírrel operál, hogy a zsidó lakosság az életére tör és merényletet akar elkövetni ellene. Néhány nap óta állandóan négy felfegyverezett testőr kíséretében jelenik meg, hogy így dokumentálja, milyen veszély fenyegeti zsidó részről az életét.

— Az arab bojkott Jeruzsálemben, az utóbbi hetek során erősen legyengült. A bojkott egyébként Jeruzsálem belterületén éreztette hatását, ahol a zsidó kereskedők nagyrésze bezárta üzleteit és az új zsidó városnegyedben helyezték át. Jellemző, hogy igen sok arab kereskedő, akik aktív részt vesznek a bojkott-agitációban, árujukat maguk is zsidó cégektől szerzik be.

— Palesztina-vita az angol parlamentben. Londonból jelentik: Az angol alsóház a napokban tárgyalta a gyarmatügyi költségvetést. A vita során dr. Shiels gyarmatügyi államtitkár kijelentette, hogy a Palesztinába küldött vizsgáló-bizottság felkeresett számos olyan helyet, ahol az augusztusi zavargások erősen tomboltak. Dr. Shiels kérte, hogy az alsóház utólagosan hagyja jóvá azt a 124 ezer fontos költségvetést, amit a kormány Palesztinára és Transjordániára előirányzott. A palesztinai zavargásokkal kapcsolatosan a költségvetést a következő tétélekkal haladták túl: Az admirális 1000, a

hadügyminisztérium 35 ezer, a légügyi minisztérium 63 ezer font sterlinggel lépte túl a rendes költségvetés tétéleit. Bury ezredes ezután élesen támadja Shiels államtitkár és tulmagasnak tartja azt az összeget, amit a kormány kiutalt a palesztinai események kapcsán. Marcus (munkapárti) hevesen protestál Bury beszéde ellen. Az a pénz, amit most az alsóháztól kérnek, arra fog szolgálni, hogy végrehajtsák egy olyan politika, amelyre a kormány törvényesen kötelezte magát. 1929 augusztusában Palesztina zsidó lakóit a történelemben páratlan brutalitással támadták meg. Ez arra indit bennünket, hogy Palesztina zsidó lakóinak védelmére a legenergiusabb lépéseket tegyük meg és biztosítsuk életüket és javaikat a huligánok támadásával szemben. Palesztina zsidó lakossága ellen hallatlan bünt vettek el és mint zsidó, mégegyeszer tiltakozik az augusztusi események miatt, de egyben annak a reményének ad kifejezést, hogy a pénzösszeg, amit az alsóház meg fog szavazni a kormánynak, arra fog szolgálni, hogy Palesztinában a kölcsönös bizalom ismét helyreálljon. Rótschild James szintén a költségvetési többlet utólagos jóváhagyását kérte és kifejtette, hogy a zavargások előidézése tekintetében sok bün terheli Bury ezredes lelkiismeretét. Egész politikai karrierje csak arra szolgált, hogy támogatassa Palesztina lakosságának nyugtalan, vérszomjas elemeit. Ő maga szította a nyugtalanság és elégtelenség szellemét, amely végül zavargásokban robbant ki. Ha akkor nagyobb számú rendőrség

Patkányt, egeret, mezei egeret csak „RATINOL”, sváb-bogarat, csótányt, rusznit, hangyát „RUSSIN” irt gyökere-

resen! Más állatra, emberre veszélytelen! Napiárban szállítja: Ratinol Laboratórium Budapest, Murányi ucca 36.

lett volna Palesztinában, a zavargások nem ölthettek volna olyan irtózatost mértéket. Amery államtitkár azután kifejtette, hogy az angol kormány nem tűrheti, hogy politikáját a csöcselék hatalma felborítsa, vagy, hogy egy országban, egy a nemzetközi mandátum jogai alapján élő nép egy másik nép által megtámadtassék. — Az alsóház ezután utólagosan megszavazta a palesztinai zavargásokból kifolyó költségvetési többletet.

— Elfogott gyilkos. Achmed Tapis, aki dr. Mammant, a szaffedi Hadassza kórház orvosát, lelötte és elmenekült, Transjordániában elfogták és az akkori börtönbe szállították.

— Itéletek. Két arabot, akik a petach-tikvai arab rendőrt lelőtték, halálra ítélték. — A halálra ítélt zsidó Henkisz rendőr felebbezését a jövő héten tárgyalják. A »Davar« című ujság a palesztinai ügyészség eljárását kritizálta, mert arab gyilkosok ellen elejti a vádat, de örül annak, hogy ha bármilyen valószínűtlen váddal illetett zsidót hoznak elébe; akkor a legcsekélyebb gyanu is elegendő ok a szigorú vádemelésre. Az ujságot jelentékeny pénzbüntetésre ítélték.

— Az oroszországi áldozatokért.

Az elmúlt erev rajs-chajdes — (csütörtök) alkalmából az összes jeruzsálemi templomokban imát mondtak és böjtöltek a hívők, a szovjetoroszországi zsidó vallásüldözések miatt.

RADION

egy maga mos!

Gyártja: **HUTTER JÓZSEF**

**Szappangyár — Olajpar
Részvénytársaság**

Telefon: József 461—94.

VII. Erzsébet-körut 6. sz.

A szlovenszkói orthodoxia szanatóriumot épített a Tátrában

Masaryk köztársasági elnök jubileuma alkalmából, a szlovenszkói orthodox iroda elnöksége elhatározta, hogy a Tátrában orth. üdülőotthont létesít, mely intézet a köztársasági elnök nevét fogja viselni.

Egy reminiscencia

A hirhelt polnai vérvádról lesz szó. Három évtized előtt történt. Mégis időszzerű feleleveníteni, mivel hogy az ostoba rágalom elleni küzdelem vezetőjeként ott látjuk a most 80. születésnapját ünneplő Masarykot.

A polnai vérvád úgy kezdődött, hogy 1899. április 1-én, peszách 7-ik napján Polna község mellett az országúton, nyakán nagy vágott sebbel, holtan találták a 19 éves Hruza Ágneszt. A gyilkossággal Hilsner Lipót 22 éves cipésztanoncot gyanúsították, akit a kuttenbergi esküdtszék bűnösnek talált. A tárgyalást többé-kevésbé a rituális gyilkosság feltételezésével folytatták le, amelynek alapját a bírósági orvosok szakvéleménye képezte, hogy a tett színhelyén a teljesen elvérzett holttestben alig találtak vért. A védelem semmisségi panasza folytán az ügy Bécsbe került, ahol a prágai cseh orvosi fakultás véleményét kérték ki. Miután a fakultás kimondta, hogy a talált vérmennyiség teljesen elegendő volt, a bécsi bíróság felfüggesztette a kuttenbergi ítéletet és az ügyet a piseki esküdtszék hatáskörébe utalta át. Az újabb tárgyaláson még egy másik gyilkossággal is megvádolták Hilsnert, amennyiben azzal gyanúsították, hogy 1898. július 17-én eltűnt és október 27-én holtan megtalált Klima Máriát is ő ölte meg.

Tizenhátnapi tárgyalás után a piseki esküdtszék 1900 november 14-én bűnösnek mondta ki kétrendbeli gyilkosság elkövetésében Hilsnert és halálra ítélte. Később azonban élettogytiglanra változtatták át a büntetést.

A polnai vérvád nemcsak Csehország, de egész Közép-Európa nyilvánosságát foglalkoztatta. Az addig Csehországban hamu alatt lappangó antiszemitizmus a klerikális párt által szítva, féktelen lánggal kezdett lobogni. Minden téren bojkottálni kezdték a zsidókat, feladták a zsidó temetőket, a zsidó lakások ablakait beverték és más hasonló erőszakosságok történtek.

Ez az antiszemita hullám azonban sajátos módon nemcsak a zsidók, de a magas intelligenciájú keresztények között is ellenállásra talált. Ezek közé tartozott Masaryk tanár, a jelenleg 80 éves köztársasági elnök.

Masaryk sorozatos cikkeket írt a rituális gyilkosság vádjá ellen és tiltakozott, hogy a vérvád hiedelme a cseh népet a külföld és a kulturemberiség előtt bepiszkítsa. 1899. novemberében cseh nyelven egy brosurát írt »A polnai per revíziójának szükségessége« címen. A röpiratot azonban elkobozták, mert a folyamatban levő eljárás alatt íródott. Ezután Berlinben adott ki egy röpiratot. Ezeket a brosurákat rengeteg cikk követte. Masaryk ezekben a cikkeken fenntartás nélkül szállt síkra az igazságért, amivel számos ellenséget is szerzett magának. Az egyetemi előadásait nem tarthatta meg, mert a feltűzött diákok ebben megakadályozták. Sokan azzal is vádolták, hogy azért exponálja magát Hilsnerért, mert a zsidók lepézték. Példa erre a plakát, amelyet a bajor reformpárt függesztett ki a polnai vérvád per idején:

»Miként a Dreyfus-perben, úgy most is revíziót kiált az egész zsidó banda. Egy zsidó bérenc, Masaryk prágai tanár, aki a zsidók szolgálatában álló folyóiratot ad ki, hazugságoktól hemzsegető röpiratot írt a polnai rituális gyilkosságról. Ezekre a machinációkra méltó választ akarunk adni a Masaryk bandának, jöjjetek tehát el stb. stb.«

Ceres-ételzsir

a szokott kiváló minőségben minden fűszer-, csemege- és élelmiszer-üzletben kapható.

Hutter József szappangyár
Olajipar részvénytársaság
Budapest, Erzsébet-körút 6.
Telefon: J. 461—91, 92, 93, 94.

Masaryk egyébként a Hilsner-perben való részvételéről a következőket mondotta:

— »Azért vállalkoztam Hilsner védelmére, mert egyrészt egy ártatlan emberről volt szó, másrészt pedig a cseh nép becsülete forgott kockán.«

A polnai vérvád áldozata egyébiránt 1918-ban kiszabadult s pár évre rá betegen, szegényen, állandóan ártatlanságát hangoztatva halt meg.

Masaryk elnök két évvel ezelőtt visszaemlékezéseket közölt a lapokban. Nyilatkozott többek között a zsidósághoz való viszonyáról is. Mindig arra törekedett — egymond — hogy igazságos legyen a zsidókkal szemben. Örökre emlékezetes számára egy diákjelenet a diákveiből. Mint realista kirándulást tett több pajtásával együtt a polnai hegyekre. A diáksínyek közepette azt látja, hogy egy zsidó tanuló társa hiányzik. Keresésére indult, és megtalálta, amint a falhoz fordulva minéhat imádkozik. Elszégyeltem magamat — írja —, hogy míg mi mindentéle ostobaságot csinálunk, a zsidó elmerül az áhitatban.....

Csodaszép

parókák!

Tartós ondolás (Dauerwellen) és hajfestések. — Szolid árak!

Pock Károly

hölgyfodrász
Bpest, Andrásy-ut 19.
Telefon: Lipót 999—10.

A csornai ifjusági ünnepély

Nagy örömmel tesszük közzé a csornai »Tiferesz Bachurim« alant következő közleményét a 10 éves fennállása alkalmából rendezett ünnepségről. Látjuk belőle az örvendős tény, hogy a hitközség főrabija s egész vezetősége felismerték az ifjusági egyesület fontosságát s minden tekintetben támogatják. Másrésztől örvendős jelenség, a vidéki egyesületek képviseltetése. Az ifjusági egyesületek érzik az országos tömörülés szükségét, mert a karöltve való haladás létesítheti csak azt az egészséges közszellemet, amelyet a multkor a Tiferesz Bachurim orthodox értelemben való fejlődése elengedhetetlen előfeltételének állapított meg, az e kérdésről a Zsidó Ujságban írott, tanulságos cikkében, főt. Liebermann Armin kiskunfélegyházi orthodox főrabbi.

A csornai Tiferesz Bachurim Zsidó Ifjusági Egyesület fennállásának 10 éves jubileuma alkalmával, február 23-án, a hitközség nagytermében diszközgyűlést tartott. Az ünnepi ülésnek különös jelentőséget adott az a körülmény, hogy husz vidéki testvéregyesület, 62 taggal, továbbá a hitközség elnöke és előjárósága, az egyesület örökös diszelnöke, Kohn Parkas főrabbi, Klein Bernát, Bloxenheim Simon rabbik és az összes egyetek vezetői megjelentek.

A hitközség disztermét, mely nemzeti színű selyem szövetből volt díszítve, zsufolásig megtöltő érdeklődők előtt, Kohn Parkas főrabbi magas-szárnyalású beszéddel nyitotta meg a diszközgyűlést. Porjesz Albin ügyvezető elnök lelkes eljenzés közepette köszöntötte mindazokat, akik érdemeiket szereztek az egyesület körül. I-ten áldását kérte Soffer Mózes alapító és tiszteletbeli elnökre, önzetlen munkásságáért. Kegyelettel emlékezett meg Schlésinger Józsefről, a hitközség volt elnökéről, Paskusz Károly, Frankl Simon, Gestetner Emil és Hoffmann József megboldogultakról, akik vallá-

sos érzelmükkel elősegítették az egyesület fejlődését. Az elért eredményekért köszönetét fejezte ki a tagoknak, a hitközség elnökének, Klein Bernát rabbi urnak, valamint az egyesület előadóinak. Végül buzdította az ifjuságot az egyesület szent céljának az elérésére. Beszédét követte. Gestetner Albert alelnök-titkár üdvözli a vidéki képviselőket és bejelenti, hogy az egyesület 10 éves jubileuma Porjesz Albin 10 éves tisztségét is jelenti és hálás köszönetet mond neki. Szabó Antal jegyző felolvassa az egyesület 10 éves működését összefoglaló jegyzőkönyvet. Ezek után Rübner József hitk. elnök, majd Soffer Mózes, az egyesület tb. elnöke buzdították az ifjuságot. Handelsmann Nándor, az egyesületnek éveken át volt agilis titkára a volt egyleti tagok nevében tartott szónoklatot. Beszédében kitért az orth. zsidó közélet kérdéseire, és kiemelte a Zsidó Ujság érdemeit, mely lap önzetlenül és lelkesedéssel felkarolja a Tiferesz Bachurim szent ügyét. Felszólaltak ezután Weisz Géza győri, Holczer József és Wohlstein Béla szombathelyi SüszDezső pápai, Berger Jenő és Stein Áron sárvári; Grünberger Benő celdömölki, Koppel soproni testvéregyesületek elnökei és még számosan. Végül Fleischmann Miklós pénztárnok felolvasta a beérkezett üdvözlő leveleket és táviratokat és a diszközgyűlés Porjesz Albin zárószavával ért véget.

Este 150 teritékes bankett volt, melyen Ziffer Miksa pártoló tag (Keményegerszeg), továbbá a csornai és soproni főkantórok funkciói emelték a hangulatot. A banketten felszólaltak: Soffer Mózes, Dávidovics Mór, Klein Adolf (Csorna) és Stein Áron (Sárvár). A fényesen sikerült ünnepélyt Weisz Ernő, Spielmann Dávid, Löffler Mór, Krausz László és Friedmann Kálmán rendezték.

A jubileummal kapcsolatban a következő sorokat vettük:

Kivonat a 318. sz. árjegyzékünkéből!		
3. sz.	Fekete, fűzős, férficipő, magasszárú vagy fél, box vagy sevró, stuffolt talppal, kifogástalan minőségben, amerikai, francia vagy angol formában	P 11.50
4. sz.	Fenti kivitelű cipő lak kapival	12.40
5. sz.	Barna, fűzős férfi félcipő	13.60
5a sz.	" " divatos forma	13.60
5b sz.	Lakk, " " divatos betéttel	16.60
8. sz.	Fekete női cipő, diszes, divatos, gáztalan minőség	P 11.20; egész lak, kifogástalan minőség
9. sz.	Női barna cipő, pántos vagy fűzős divatos kivitelben,	13.90
Szállítás utánvétellel Nem megfelelő ki lesz cserélve, vagy a pénz visszatérítetik.		11.80

Imprex Cipőgyár, Makó.

3. sz. cipő
P 11.50

Orth. kóser pótkávét

כשר של פסח

husvétii árut

elismert kitünő minőségben, szigorú előírás szerint, főt. Silberstein Áron beledi és főt. Fischer Menáchem sárvári főrabbi felügyelete alatt készit:

Sárvári Pótkávéggyár Rt.

Szombat és ünnepnapokon zárva.

Nagyságos Groszberg Jenő urnak, a »Zsidó Ujság« Főszerkesztője Budapest. Egyesületünk 10 éves fennállásának alkalmából február hó 23-án megtartott jubileumi ünnepélyen Handelsmann Nándor volt titkárunk meleg szavakkal emlékezett meg arról, hogy a Zsidó Ujságban milyen oadaad támogatás nyilvánult meg a Tiferesz Bachurim egyesületek iránt. Indítványára az ünnepély csaknem 200 résztvevője egyhangú lelkesedéssel határozta el, hogy ezért igen tisztelt Főszerkesztő Urnak hálás köszönetünket és ragaszkodásunkat nyilvánítsuk.

Hittestvéri üdvözléssel, a csornai Tiferesz Bachurim nevében:

Porjesz Albin elnök, Szabó Antal jegyző, Gestetner Albert titkár.

HIREK

NAPTÁR

Sábosz Terüő, Adar 8.
Porosász Zóchajr

Gyertyagyújtás (Bpest): 5 ó. 20 p.
נש kimenetele „ : 6 „ 15 „

— Csütörtök: Eszter börtje —

Olvasóinkhoz! Felkérjük mindazon igen t. olvasóinkat, akiknek előfizetése t. hó 1-én vagy még előbb lejárt, hogy azt postafordultával megújítani sziveskedjenek. Az átutalás legegyszerűbb módja belsődon postatakarékpénztári csekk útján (50,791 sz.): külföldön pedig (évi 22 P) postautalványon eszközölhető: (Romániában az utalványon az összeget a postahivatalnok tölti ki)

Régóta hátralékban levő t. előfizetőinknek postai megbízásokat küldtünk és kérjük azoknak szives beváltását.

— A Zsidó Ujság jövő heti száma, a rendesnél egy nappal előbb, jelenik meg.

— **Adar 7-ike Budapesten.** A budapesti orth. hitközség ill. chevra ezidén különös kegyelettel ülte meg Majse rábenü halála évfordulóját. (Mivel Adar 7-ike péntek, a gyászünnepepy csütörtökön lett megtartva.) A Kazinczy templomban a chevra-tagok börtje folytán minchánál „Vájchál“-leinelás volt. Nagy tömegeket vonzott a templomba a „zajin-ador-dróse“, mely a megboldogult főrabbi gyengékedése folytán már évek óta nem hangzott el Budapesten, ahol R. Koppel Reich z. c. l. Adar 7-iki heszpedjei valósággal magával ragadták a hallgatóságot. Most Sussmann rabbi felelt meg ezen feladatnak, nagyszerű rutinnal és magasba szárnyaló pátozzsal. Szem nem maradt szárazon, midőn az elhunyt rabbik között, nagynevű főrabbinak z. c. l. elhunyt mély áhitatot kelteve recitálta, kórusai, a tavaly óta elhunyt — és a Zsidó Ujság mult-heti számában között — rabbikért (mely listából tévedésből kimaradt Reich bádeni főrabbi, a megbold. főrabbinak öccse) a „kél mólé ráchámim“ imát. A chevra kadisa csütörtökön d. u. tartotta közgyűlését dr. Friedmann Izidor elnökletével. — Bővebb tudósítás a jövő számban.

— **Rabbiválasztás Sopronban.** A soproni orth. hitközség az elárvult rábbiszékének betöltésére március 2-án új főrabbit választott. A választáson nagy többséggel Pósen Simont, a Sopronban már több év óta működő jesivavezetőt választották meg. Dr. Weiler Béla hitközségi elnök, a hívők lelkes tömege által kísérve, még aznap átnyújtotta az új főrabbinak a hitközség megbízó levelét.

— **Az Aguda Palesztina-munkája.** Az Aguda Palesztina-központja, nagyszabású akciót indított egész Adar hónapra, de főleg a Purim ünnepére való tekintettel, palesztinai iskolahálózatának fenntartására és fejlesztésére. Az Aguda iskoláiban 1500 növendék részesül vallásos nevelésben. Az u. n. „Adar-akció“ sikeres keresztülvitele céljából nagy rabbikapacitások felhívással fordultak a világ ortodox zsidóságához. A felhívás, mely rámutat a „miczvasz jisüv erecz jiszoel“ nagy fontosságára, kiemeli, hogy mindenkinek, aki szívében viseli Erecz Jiszoel és a Tóra egybekapcsolásának szükségét, elsősorú kötelessége, a kedvezőtlen gazdasági viszonyok dacára, a szent célra áldozni. A felhívást aláírták: az agg „Chóféc Chájim“, a geri rebbe, a czortkowi rebbe, Grodzenszky (Vilna), továbbá 83 litvániai és 80 németországi rabbi. Az augusztusi események óta az Aguda 100 ezer márkát küldött Palesztinába, segélyakcióra és iskolai kiadásokra.

— **Orthodox leánynevelés Nyiregyházán.** Az orthodox leánynevelésről sokat beszélnek, de a sok beszéd tetteket nem érlel. Annál örövendesebb, hogy az orth. tanulmányokra egyesület Nyiregyházán nagyon egyszerű eszközzel óhajt e téren üdvöset tenni. Ugyanis a hitk. tagjaihoz a köv. felhívást intézte: „Választmányunk határozata értelmében ezennel értesítjük hitközségünk t. tagjait, hogy 9 év-nél idősebb leánygyermeknek nevelésre való nevelését, valamint a tradicionális ájtatossági könyvek (Ceeno Ürenő, Technó) megértéséhez szükséges tudnivalók oktatá-

sát óhajtjuk bevezetni. Egyletünk pénzügyi helyzete nem engedi meg, hogy annak fenntartásával pénztárunkat terheljük meg, miértis egyelőre az ebből eredő kiadásokat az érdekelt szülőknek kell fedeznie. Ellenben az erkölcsi felelősség és felügyelet jogkörét fenntartjuk és az iskolát védnökségünk alá helyezzük. Reméljük, hogy a felhívás visszhangra talál a nyiregyházi orthodoxiában s az egész akció követésre fog indítani minden orthodox hitközséget, ahol ilyen tanfolyam létesíthető.

— **Dunaszerdahely a béke útján.** Dunaszerdahelyről jelentik: Amint ismeretes, városunkban évek óta, hol gyengébb, hol pedig erősebb kitörésekben nyilatkozó viszály dult a hitközség kebelében; illetőleg a hitközség és az „Adasz Jiszoel“ párt tagjai között. A dologban ugyan választott bíróság hozott ítéletet, ami azonban még mindig nem szüntette meg a surlódásokat. Az ügyben most örövendes javulás állott be. Weinberger főrabbi újszülött fiának komájául Katz (Adasz Jiszoel-) rabbit kérte fel s ebből az alkalomból mindkét rabbi ajkáról a béke és a vallásosság jegyében való harmonia szükségessége hangzott el, úgy hogy most már a teljes kibékülés várható a viszálykodó pártok között.

— **Szjüm Szerencsen.** A szerencsi jesiva ifjusága által áttanulmányozott „Sabosz“ traktátus befejezése alkalmából bankettel kapcsolatos szjüm volt. A szjümon felszóltak: Pollák Emánuel szerencsi főrabbi, Czifron encsi főrabbi. A jesiva növendékei közül Ungár Mór, Reichfeld Arnold, Róth Chezel, Schönfeld Mór, Pollák Pinkász szólaltak fel. A szjümot Róth Chezel és Rosenfeld Naftáli rendezték.

— **Furcsa dilemma.** Dés mellett egy faluban most bíróválasztásra készülnek. A parasztság zöme Grünfeld Mendel zsidó gazdálkodót jelölte ki a bírói tisztségre. Grünfeld azonban nem fogadta el a jelölést, ami nagy megdöbbenést váltott ki a többségi párt körében és a faluból való száműzetéssel fenyegették meg. Ezzel szemben az ellenzéki párt részéről is elhangzott a vézes fenyegetés, hogy: ha a jelölést elfogadja, úgy életét teszi kockára.

Szóval: most is úgy van, mint a hogy a német költő mondja: „akárhogy lesz, de a zsidót el kell égetni“...

— **Franciaországban szeretik a zsidó bevándorlót.** Párizsból jelentik: a francia közéletre mi sem jellemzőbb, mint az a beszéd, amit Charles Lambert, a Chautemps rövidéletű kormányának hadügyi államtitkára tartott egy párizsi zsidó klubban. Az államtitkár kijelentette ebben a beszédében, hogy a francia népnek a zsidó bevándorlásra szüksége van. Nagy érdeke a francia népnek, hogy a zsidó elem minél nagyobb számban jusson az országba. A zsidók, mint ipari munkások, kitűnően használhatók és mint kereskedők, korrektek, körültekintők és leleményesek. A tapasztalat eddig mindig igazolta, hogy azok a zsidók, akik Franciaországban letelepedtek, gyorsan hozzáigazodtak a francia viszonyokhoz, megszerették az országot és annak népével könnyen megbarátkoztak. — Franciaország zsidói tisztessége a nagy francia családnak.

— **A bgyarmati Chevra Kadisa** febr. 27-én tartotta meg rendes évi közgyűlését Weisz Miksa elnökletével. A közgyűlés érdeklődéssel hallgatta elnökének jelentését, melyben az egylet elmúlt évi jótékony működéséről számolt be. A közgyűlés egyhangú lelkesedéssel köszönetet mondott és bizalmat szavazott a közszeretnek örövendő agilis elnöknek, Weisz Miksának, érdeműs működéséért. Egyleti elnöknek ismét Weisz Miksa, alelnöknek Jónás Emil lett megválasztva. Az előjáróság tagjai lettek: Klein Mór, Gansel Ernő, Féderer Béla, Rubinstein Károly, Schwarcz Aron és Steiner Armin. Számvizsgálók: id. Weisz Armin, Baumgarten József és Klein Dávid (uj) lettek megválasztva.

— **Bármiczóvó.** Derecskéről írják: „Ünnepélyes keretek között folyt le az elmúlt szombat főrabbinak Eliezer Lipe fiának bármiczóvó-avatása. Az ünnepélyen az egész hitközség jelen volt. A tehetségesnek ígérkező ifjú nagyszerűen előadott charifusz- és magidusz előadása után az örömapa tartott ünnepi beszédet, a töle megszokott ékesszólással“.

— **Szjüm Nagyváradon.** R. Jiszoel Goldmann lakásán emelkedett szjüm volt, amelyen Schwarcz József egyleti rabbi, Fuchs Salamon — a főrabbi öccse és mások tartottak tóra-magyarázatot beszédeket.

Értesítjük t. vidéki vevőinket, hogy legújabb árjegyzékünk megjelent

és minden tekintetben nagy változásokat tartalmaz. — Kérje még ma Ön is, mert vidéki viszonteladónak nélkülözhetetlen.

Ma már fogalom a
„Skrekszalámi“

Gyártja:

SKREK LIPÓT

orth. שאלמי és
koibászaru gyára

**Budapest,
VII., Dob-u. 27.**

Fiok: VII., Király-utca 7.
VI. Nagymező-u. 33.

**Miskolcon:
Széchenyi-u. 56.**

Sürgöncim:
„Skrekszalámi“.

— Az angol „Benaj Berit“ jubileuma. A zsidó jótékonyt a szabadkőmivesi páholyok mintájára gyakorló (nem-orthodox) „Benaj Berit“ szervezetekről felvilágosítást nyújtanak a felszólalások, amelyek a szervezet husz éves angliai működése jubileumán február 23-án elhangzottak. A Londonban tartott jubileumon legelőször az angol „Benaj Berit“ egyik megalapítója, dr. Gaster, a szefárd hitközség agg „chacham“-ja magyarázta a szervezet lényegét. A Benaj Berit ki akarja egészíteni a hitközségek működését. A hitközség kulturális centrum akar lenni. Főcélja: otthont szerezni a zsidó szellemnek, a zsidó idealizmusnak és a zsidó érzeteknek. Az utána következő szónok, dr. Epstein abból indult ki, hogy Angliában 100 év óta az asszimiláció processzusa állandó; a vegyes házasságok száma emelkedő tendenciát mutat, a gettó társadalma, amely a zsidó vallásosságot természetes életmóddá tette, megszűnt, a zsidóság egyetemessége nem tünteti fel az egészség megnyilvánulását e így attól kell félni, hogy elveszti a lelkét. Ha nem teszünk meg semmit, hogy a zsidó erőket konsolidáljuk, hogy a zsidó lelkeket visszahódítsuk, akkor a jövő teljesen reménytelen volna. Itt kapcsolódik bele a Benaj Berit munkája. Megújodást akar létesíteni a zsidó népben. A szervezet a zsidó lelkiismeretet akarja felébreszteni. A szociális munka jó eszköz a vegyes házasság elleni küzdelemben. A további szónokok szavaiból kicsiszolt a kívánóság, hogy a szervezet tevékenyebb részesevé nyilvánítson a kelet-európai zsidóság gazdasági felsegítése munkájában. Az oroszországi vallásüldözés tekintetében is meg akar tenni a szervezet minden lehetőt.

— **FORDULAT A HALSMANN-ÜGYBEN (?)** Az osztrák Dreyfuss eset neve alatt ismeretes egy rigai zsidó diáknak, Halsmann Füllőnek, az insbrucki esküdtszék által 4 évi fegyházra történt elítéltetése, apagyilkosság miatt. Az eset a hegyek között történt, egy kirándulásán. Bizonyítékok nem voltak és az esküdtszék hangulat hatása alatt produkált egy Dreyfuss esetet. Most fordulatot vett az ügy. A rendőrségen jelentkezett egy Schneider nevű, 28 éves munkás és bevallotta, hogy az öreg Halsmann-t ő ölte meg és ki is rabolta.

A bíróság egyelőre kételkedéssel fogadja Schneider vallomását, melynek azonban több adata megegyezik a törvényszék által lefolytatott bizonyítás anyagával.

— **SZEMÉLYI HIR.** Budapest orthodox társadalmában is élénk figyelemmel kísérték Eppler Sándornak, a pesti izr. hitközség főtitkárának, a pesti izr. hitközség tisztviselőkarának feje ugyanis kisebb operációnak vetette magát alá a múlt hetekben. Gyógyulásokor mindenfelől szívélyesen szöntötték, minden táborból: Börűch rajfé chajlim.

— **ÉPÜL A VÁCI JESIVA-INTERNÁTUS.** (Levél.) A váci jesiva-internátus építését megkezdtek. Az örvendetes híre annyi növendék jelentkezett, hogy a 60 személyre tervezett épületet 80 növendékre kell kibővíteni. Az építő Hersch Samu ur késznek nyilatkozott a tervnek ilyenmő átalakítására. Az ő nagyszerű és ritka buzgóságát akarta a váci rabbiság honorálni, amikor »merénnyel« oklevéllel tüntette ki. Az erről szóló művészies pergament-okiratot Silberstein Dávid rabbi vezetésével küldöttség adta át Hersch Samu urnak. — De meg kell említeni e helyen, hogy az internátus felépítése és berendezése még mindig nincs teljesen biztosítva és így nagyon kérjük hittestvéreinket, hogy nemesszívű adományaikkal keressék fel a jesiva vezetőjét (Silberstein Dávid, orth. rabbi, Vác). Herman Ignác.

— **A PESTI CHEVRA KADISA EMLÉKÜNNEPÉLYE.** Rajs-Chajdes Ador előestéjén tartotta meg a Pesti Chevra alapításának emlékünnepegyét. Megjelent az előjáróság, Adler Gyula elnök és Arányi Ignác kir. tanácsos vezetésével. A beszédet dr. Fischer Benjamin rabbi mondta.

— **UJ VÉRVÁD.** Litvánia egy kis városkájában: Scheimelben az állatorvos holttestét egy kutban találták meg. A rendőrség erre a helység 5 zsidó mészárosát lefogta s ki akarja csikarni belőlük a rituális gyilkosság vádját. Kovnói jelentések szerint a feszültség rendkívül kínos.

— **UJ ADALÉK GRÓF TISZA ISTVÁN ÉLETÉHEZ.** Az »E—g« legtöbb számában olvastunk arról, hogy néhai Szabolcsi Miksa és fia, a városligeti faszor villái között sokat sétáltak éjszakákon át gróf Tisza Istvánnal. A sétákról a jelenkori magyar történelem kutatói nem tudtak eddig és így nincs kizárva, hogy a nyári séták beszédanyagának közlése új perspektívát nyit majd meg az oly tragikusan elhunyt miniszterelnök

politikájának megértése számára. Bár az nincs kizárva, hogy a nyári, holdvilágos éjszakai séták megtörténte és beszédanyaga oda sorozandók, ahol a magyar történelem »hold«-tökéjét őrzik.

— **Tizenkétszeres szijüm.** Érsekújvárról jelentik: Az érsekújvári jesiva vezetője, Stern Ábrahám rabbi, akinek legutóbbi művéből a „Zsidó Ujság“ részletes ismertetést közölt, azt az intézkedést hozta be, hogy az értékesebb növendékek privátim kötelesek a szemeszter folyamán a rendes penzumokon kívül egy egész traktátust át tanulmányozni s erről a szemeszter végén pontosan beszámolni. A felyő szemeszterben 12 nagyobb traktátust tanultak át. Mult szombat este tartották meg a 12 meszichó szijümjét, amelyen Tigermann főrabbit és a jesivavezető Stern rabbit a megjelent böcherek és nagyszámu tanulmányosok a legszívélyesebb óvációban részesítették. Tóramondások, charifesz-előadások, énekek között telt az idő, jóval éjjel utánig.

— **Ratinol.** Ha egy telepen a patkányok és egerek nagyon elszaporodtak, ajánljuk a „Ratinol“ alkalmazását. A Ratinol laboratoriumot (Bpest, VII. Murányi utca 36.) rég időtől fogva nagyon megbízhatónak ismerjük. Gyártmányait szívesen ajánljuk, mivel tudjuk, hogy a cég igen jó irtóanyagokat hoz forgalomba és mint ilyen, még azon előnnyel is bír a többi patkányirtókkal szemben, hogy sem emberre, sem hasznos háziállatra nem veszedelmes és így bármily élelmiszer mellett szabadon alkalmazható. Ugyanitt beszerezhetők sváb, osztráyi rusznai, hangyairtószerek is.

— **ארמת. כשר.**

VÉNUS
ételzsir

Synders győri orth. főrabbi ur
hechserével ellátva.

Vénus ételolaj

Kiváló minőségben minden fűszer,
csemege és élelmiszer üzletben
kapható. Gyártja:

Olajművek r.-t.
Kohn Adolf és Társa
Győr—Budapest, Zoltán-
utca 16. Telefon: 208-22.

Képviselet:
Sussmann Lipót és Társa
Telefon: „Ujpest“ 161.

Családi hírek

Stein Lenke urleányt Pápáról, eljegyezte Schwarz Sándor, a miskolci Tiferesz Bachurim Egyesület h. elnöke.

Fleischmann Terus urleányt, Csornáról eljegyezte Gestetner Albert, Csorna.

Szerkesztői üzenetek

JÁNK: 1917 április 27. Ijjar 5-ike volt. — **FÓRABBI, TASNAD:** Mázeltov. — L. N.: »Polis« szó, amely alatt a templom előcsarnokát értik, a német »plausche«-ból származik. Ugyanis ott szoktak a plauschereioek, a templomlátogatók csevegései lefolyni. — **CUKORBETEG:** Zacharin-tablettáknak a használatára pészachkor tilos. Megengedett azonban a poralakban forgalombahozott, u. n. kristály-zacharin. — **W. D.:** Felvilágosításért tessék közvetlenül Práger ottani főrabbihoz fordulni. Debrecenből Szerencs—Hidásnémeti—Kassán át vezet oda a legrövidebb ut. Utiköltség személyvonat III. o. cca. 12 pengő. — **LEÁNY-EGYLET:** Hirsch »19 levele« magyarul, beszerezhető a Schlesinger-féle könyvkereskedésben, Király-u. 1. — **MEVASSZER CZEDEK:** A cikk jól van megírva, de egyoldalú pártállása miatt nem felel meg nekünk. — **N.:** A büdszentmihályi gaon z. c. l. amint megirtuk, 69 éves volt.

Nyiltér

Köszönetnyilvánítás

A csornai Tiferesz Bachurim Zsidó Ifjúsági Egyesület 10 éves fennállásának alkalmából a testvér-egyesületeknek, melyek magukat személyesen képviseltették, vagy írásban jó kívánságukat kifejezték, továbbá minden vendégünknek és velünk együttérző barátoknak szeretetükért ezúton mondunk köszönetet.

Az egyesület nevében:

Porjesz Albin elnök Gestetner Albert alelnök

Berger Miklós ügy. elnökünknek Winter Jucika urleánnyal kötött házassága alkalmával egész egyesületünk nevében ezúton fejezzük ki legjobb kívánságainkat.

A miskolci Tiferesz Bachurim Egyesület vezetősége.

Katzburg Salamon könyvnyomdája

Budapest, Dob ucca 28.

Elvállja mindennemű nyomtatványok elkészítését. — Specialista héber nyomtatványokban.

קבל לחדשים פורים בול ובתנאים קלים.

Megmentve

Német-zsidó elbeszélés

3

Írta: Guggenheimer S.

— Ugy-e fiacskám, te mindig becsületes és jámbor zsidó leszel! — szólt Maibaumné a kis kedvencehez, szeretetteljes nyájassággal.

A fiucska erre Maibaumnét karocskáival csaknem magához ölelte. Maibaum közben mosolyogva jár alá és fel a szobában.

— Megvallom az igazat — mondja feleségének — én is örülnék, ha a rokonok nem jelentkeznének, hogy a gyerek a mienk maradhaszon.

Maibaumné nagyon megörült férje kijelentésének. Csakhamar el is határozták, hogy a kisfiúnak nevet adnak.

— A mi drága Malkelenk, az I-ten éltesse, a te boldogult anyád után kapta a nevét — vetette közbe Maibaum asszony —, nevezzük el a picikét az én boldogult édesapám után.

— Helyes! — szólt Maibaum. Hívjuk a kisfiút édesapád után, Jánkelenak s neveljük oly derék, kitiűnő, jámbor zsidóvá, mint aki után a nevét kapta.

— Amen! — mondta befejezésül Maibaumné, miközben a kis Jánkele homlokát megcsókolta.

Mult az idő, a gyermek 3 éves lett, gyönyörűen fejlődött. Ösztönyszerűen ragaszkodott gyámszüleihez, kik őt édes fiuknak tekintették és már kezdték bizonyos vallási kötelességre, szokásokra oktatni.

— Jer Jánkele, — hívta magához a fiucskát Maibaumné, — hadd vegyék rólad mértéket.

— Talán új ruhát kapok, anyuka?

— »Leib-czidáklit« kapsz gyermekem!

— Leib-czidáklit? Hát az mi-csoda?

— Az amolyan négyszögletes ruhadarab, milyent apuka a mellénye alatt hord, hosszú fonalakkal.

— Az azután szép lesz és én is megcsókolom majd a fonalakat, mint apuka.

— Helyes, kisfiam, csak tegyél mindent úgy, mint apád.

— És én is fogok fekete szijakat homlokomra tenni és karomra tekerni?

— Majd, ha nagy leszel, édesem. Kis gyerekeknek az nem kell.

A következő reggelen, amikor Maibaum asszony a gyermek felöltöztetéséhez fogott, türelmetlenül várta Jánkele az új ruhadarabot.

— Rám adod, anyukám, amit a papa a mellénye alatt visel?

— Igen, fiacskám. Itt van. Dugd bele fejcskédet. Később majd imádkozni fogsz.

— Imádkozni? hiszen én már az ágyban imádkoztam, amikor felébredtem: »Majde áni« — hálát adok neked édes I-tenem, hogy jól aludtam...

— Helyes, szivecském. Kis gyermekeknek nem is kell egyebet imádkozniok, de te most már nem vagy oly kicsi, neked már czidáklid van!

Maibaum, aki korán reggel elment imádkozni, éppen haza érkezett a templomból, midőn felesége a gyermeket tanítja;

— »Semá«

— Semá, — ismétli Jánkele.

— »Jiszroél«

— Jiszroél — mondja a gyermek anyja után. Azután megkérdezi szüleit, mit is jelentenek ezek a szavak? Ha a jó I-tenhez beszélek, csak nem mondhatok olyasmit, a mit nem értek.

Maibaumék mosolyogva néznek egymásra, majd Maibaum az ölébe veszi a fiút és magyarázza neki:

— Semá Jiszroél... — azt jelenti: »Halljad Izráel, az Örökkévaló a mi I-tenünk, az Örökkévaló egyetlen. »Mi izraeliták, ha a Semá-t elimádkozzuk, azzal azt mondjuk mindenkinek, hogy csak egy, egyetlen I-ten van odafönn az égben, aki mindnyájunkat és mindent teremtett: az eget, a földet, a napot, a holdat, a csillagokat. Mindent, ami létezik, a jó I-ten terem-

tette. És nekünk mindig a Mindenhatóra kell gondolnunk, reggel, a mikor felkelünk, este, ha lefekszünk. Érted már, mit jelent a Semá Jiszroél?

Jánkele igenlőleg bólintott.

— És akkor, ha imádkozok, a hosszú fonalakat csókoljam meg, mint édesapa teszi?

— Azt is megteheted.

— Igen ám, de szeretném tudni, mit jelentenek e fonalak?

— A jó I-ten parancsolta, hogy helyezzük azokat, ruhánk szegélyeire.

— A jó I-ten mondta azt is, hogy megcsókoljuk a fonalakat?

— Azt nem. De mond meg előbb, hogy miért csókolta meg az imént a te anyukádat?

— Mert szeretem őt, — felel a fiucska mosolyogva.

— No lásd, kisfiam! Én is szeretem e fonalakat, mert a jó I-ten parancsolta meg nekünk, hogy helyezzük azokat ruháinkra és nézzük meg a fonalakat, ami által emlékezzünk arra, hogy mindig azt kell cselekednünk, amit a jó I-ten parancsolt. Hogy soha, de soha nem szabad olyasvalamit tenni, a mit Ő eltiltott, ha még oly kedvünk is lenne a tiltott dologhoz. Ha a fonalakra ránézünk s meggondoljuk, hogy a jó Teremtőnk ezt, vagy azt eltiltotta, sokkal könnyebben tarthatjuk vissza magunkat a rossztól, a meg nem engedettől.

Jánkele megcsókolta a fonalakat.

— Apukám, édes, megígérem neked: mindig jó leszek. És ha egyszer kedvem lesz olyasvalamit tenni, amit nem szabad, akkor előhuzom majd a fonalakat és megnézem azokat. Akkor ugyebár nem fogok rosszat elkövetni, vagy olyat, amit zsidónak tilos.

Ujabb két év telt el. Tikkasztó nyári nap volt. Gyerekek játszódoztak az uccán, Maibaumék háza előtt. Az anyja kiküldte Jánkelet, a kis pajtásokkal karikázni. A helyes fiucska mindenkinek kedvence volt, még a nagyobb gyerekek is szívesen hívták őt játékaikhoz; Jánkele, a legkisebb, volt a legügyesebb köztük. (Folyt. köv.)

Apró hirdetések

Hirdetési díjazás: minden szó egyszeri felírása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. **Allát keresőknek** szavankint 13, vastagon szedett betűkből 26 fillér. **Apróhirdetések felvétele:** Budapest, VII., Sip uca 10. — Jelzés levelek kettős borítékban választékosan ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

HÁZARÓLAG előkelő orthodox körökben házasságokat a legdiszkrétebben közvetít: Schwarz Gábor, Teréz-körút 12. — Tel.: A. 134-04. **Előrangú külföldi összeköttetések.**

KUSZONEGY esztendő óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi-ut 57/b. — Telefon. — Cégnelküli levelezés.

HÁZASSÁGKÖZVETÍTÉS nem mint hivatalos, csupán mivel több megbízásom van néhány jómódu háztulajdonos, orvos, ügyvéd, mérnök, gyáros, kereskedő. Kérem hozzám bizalommal fordulni. Reichné, Rökk-Szilárd u. 7. Kávémérés.

LOWINGER Sámuel, Kaba. Házasságközvetítő. Megbízásokat elfogad.

EDESANYÁM már régen, apám alig pár hete halt meg. A főváros szívében saját bérházamban adósságmentes, jólmenő üzletem van. Feltétlenül meg kell nősnöm mielőbb. Megbízva Reichné, Rökk Szilárd uca 7. Kávémérés.

TEHERAUTOFUVAROZÁSI vállalat 8 éves szerződéssel társat keres 20,000 pengő ingatlan garanciával. Kimutatható évi tisztajövedelem 15 ezer pengő. Teljes értékű fedezetet adok. Ajánlatok »Rentabilis« jelíggel a kiadóba küldendők.

IRODAHELYISÉG Király u. 16. számú ház félemeletén irodának vagy műhelynek augusztus 1-re kiadó. Az iroda helyiség, tágas. Uccára nyílik. Bővebb megtudható Müller könyvkereskedésben, Dob-u. 19.

Orth. kóser

Állandóan a legjobb minőségben kapható a

Emmentáli sajt karikákban 80 kg.-ig és szalagvágással
Viktória kövér sajt 2-2 és fél kilogrammig
Trappista 1-1 és negyed kilogrammig
Dobozos emmentáli gypár 6 adag; korona 6 adag

Viktória sajtgyárban, Ölbő, Vas m.

Készítményeink a tejtermékberálatokon többszörösen első díjjal kitüntetve.
Kérjen árajánlatot!

KIRÁLY-UCCA 16. szám alatt levő Bialazurker üzlethelyiségnek fele augusztus 1-re kiadó. Bővebbet: Müllernél, Dob u. 19. könyvkereskedés.

EGYEZER pengő óvadék ellenében berendezek és áruval felszerelék kézimunka, fehérnemű és előnyomda üzletet. Érdeklődők adják le címküket a Zsidó Ujság-hoz.

FŐRABBISÁGUNK felügyelete alatt termelt és vizimalomban örölt Smüre-lisz t, míg a készlet tart, kapható. Orth. Izr. Hitközségnél, Szombathely.

VOLT talmudista, könyveléshez értő, ellátással gyakornoknak elmenni festék, vagy más szakmában. Jelíggel »21 éves«.

KERESEK bpesti piacon jól bevett detail fűszerkereskedő segédet. Fizetési igény megjelöléssel, ajánlatok »Szombaton zárva« jelíggel a kiadóba.

MEGBIZHATÓ olesó és kitűnő minőségű az »Alföldi Szappangyár« Fehérgyarmat, kóser kézmosó-szappana, a legtisztább anyagokból előállítva.

KÖZÉPKORU jobb mindenés főzőnő hosszabb bizonyítvánnyal kisebb családnak ajánlkozik. Önálló háztartásba is. B. Róza, Koháriu. 19/b I. em. 7.

Paróka

különlegességek

(Modern és tartós kivitel)

Olcsó árak

Altschüler

Bp. VII., Csányi uca 12.

(Király-ucca sarok)

Telefon: József 310-79.

SEGÍTSÉGÉRT könyörög elhagyott súlyosan beteg zsidó ember. Weisz Gyula Bpest, Szt. Királyi-u. 4.

RENDSZERETŐ, tiszta mindenest, ki jól főz, keresek 35 évig. Sternberg, V., Bálvány-u. 23. Telefon: 178-74

JÓ, OLCSÓ és gyors munkát készítek. Levelezőlap hívásra jövök. — Grósz Dávid cipész, VII. Kazinczy-u. 14. (Az új mikve mellett).

KOVÁCS-szén, mosott, legkiválóbb minőségben, vagon-tételben beszereshető Pollák Zsigmondnál, Debrecen.

Orth. kóser máczesz

legkényesebb igényeknek megfelelő úgy kásrűsz, mint minőségben, jutányos áron kapható.

Grünstein Jenő,

villanyerőre berendezett pászka gyár, Szerencs

SÍRKÖVEK minden kivitelben legolcsóbb gyáriáron Schreiber Jakab villanyerőre berendezett sírkőüzemében Debrecen, Hunyadi-utca 14.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa könyvnyomda
VI. Próféta uca 7

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

ALAPITOTTA:
Groszberg Lipót ז"ל

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: J. 425-90. CSEKKSZÁM: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ

SZERKESZTI:
Groszberg Jenő

5630. Susan Purim

Hatvan évvel ezelőtt az említett napon — mely a polgári időszámítás szerint 1870. március 18-a volt — érte a magyar orthodox zsidóságot az a purimi »slachmónesz«, hogy különálló szervezést I. Ferenc József király elismerte. Amiótt annyi vizály dult s annyi elkeseredett küzdelem folyt, el lett érve. A híthű zsidóság megkapta a jogot, hogy olyan községekben, ahol a hitközségi intézmények nem felelnek meg a »Sülchon-Örűch« törvény kódexben foglalt szabványoknak, kiléphessen és külön hitközséget szervezhessen meg.

Hat évtized óta halad egymás mellett Magyarországon a kettéválasztott neológ és orthodox szervezet. Mindennemű egységesítési kísérletek ellen, amelyek nem-orthodox részről indultak meg, az orthodoxia mindenkor zárt falanszot képezett. Az orthodox szervezet közel félszázadon át a legnagyobb s leghevesebb támadásoknak volt kitéve neológ részről. A magyar orthodoxia vezetői azonban bizva ügyük igazságában és Jiszróélnak nem szunnyadozó Órében, állták a támadásokat s megvalósult a szent íge: »bircajsz hasém dárké is, gám ajvov jáslim imaj — ha I-ten kedveli az ember utjait, ellenségei is békét kötnék vele.« Mert a világháburu kezdete óta megszünt az orthodox-neológ irodai háború s mindmáig zavartalan a béke. A béke évei megmutatják, hogy az orthodoxia nem szakította meg a zsidóság egységét, nem szegte meg a zsidó testvériségről szóló »cháverim kol jiszróél« fenséges tanítását, csupán vallási érdekeinek védelmére kénytelen bevonulni első táborába,

de mindig hajlandó küzdeni közösen és vállatva, ha közös szociális érdekekről, vagy a felekezet becsületéről van szó.

Hatvan év után érdemes visszapillantást vetni a két táborra. A neológia társadalmi s szociális téren nagyszerűt alkotott. Tagjai — nem akadályoztatva az orthodox életmód által — a legmagasabb hivatalokban és pozíciókban elhelyezkedve diszt adtak felekezetüknek. Egy igen tekintélyes zsidó tartalmu magyar irodalom keletkezett, amely népszerűsítette az orthodox szempontból visszautasítandó eszméket. A neológ egyén magánélete sokszor már semmi vallásos elemet nem foglal magában, zsidósága sokszor csak névleges, csak a szolidaritás, a kegyelet, a családi kötelek, a hitközségi adófizetés, vagy a tehetetlenség törvénye fizik még a zsidósághoz. Így tehát rémes pusztítást végzett a táborban a egyes házasság és a kitérés. A »Zsidó Ujság« állandóan napirenden tartja a kérdéseket hasábjain, szem előtt tartva a próféta intéseit: »háci vi loch cijünun... — állíts fel magadnak figyelmeztető jeleket, tereld figyelmedet a keserűség emlékeire; irányítsd szívedet az utra, amelyen haladsz, — térj vissza a te városaidba.« A felnövekvő orthodox nemzedék ismerje fel a veszélyt, amely az orthodoxiából való kivétel uton fenyegeti s ragaszkodjék a külön orthodox szervezethez, amely az elmúlt hatvan év alatt az igazi zsidó vallásosság bevehetetlen mentesvárának bizonyult. Az orthodoxia eredményei az elmúlt hat évtized alatt talán nem oly teteszetesek külsőleg, mint a neológok eredményei, de belsőleg örök értékűek. Az elmúlt évek alatt

az orthodoxia körében a Tóratanulás fellendült, a vallásosság megszilárdult, bár oly községekben, melyek területén csak orthodox hitközség van, a hitk. világi vezetők megválasztásánál sok — feltétlenül orvoslásra szoruló — vizszasság észlelhető.

A 60 éves orthodox szervezet üdvös hatását látjuk, ha a külföldi zsidóság viszonyait vesszük tekintetbe. A magyar neológia izoláltan áll, az utódállamok neológiája nagyrésztben megtagadja a régi kapcsolatot, a nyugateurópai neológokat más törekvések, más nemű irányok érdeklik. A világorthodoxia táborában ellenben a különálló magyar orthodox szervezet példaadó, ezt az utódállamok orthodoxiájánál látjuk épp úgy, mint Németországban és — Palesztinában is.

A megiló első szavához (»vájhi«) azt jegyzik meg bölcseink: »bajt jelent a vájhi (volt) szók — mert ez a »volt« a héber nyelv szabályai szerint a jövőt változtatja multtá, már pedig a közösség romlása ez. A hatvan éves orthodox szervezet multját kell jövővé változtatni. Nevelnünk kell a jövő nemzedékét e feladatra. Tóratanulás az egyik eszköz, — a régi bevált eszköz. És mellette fontos, nagyon fontos, a jesivát nem járó fiúk és a leányok nevelése. E cél érdekében sokféle eszközt kell igénybe venni, de mindenesetre mellőzhetetlen az orthodox sajtó kiépítése. És így kapcsolódik majd a mult a jövőbe s ha a régi mondás értelmében az összes emléknapiok elfelejtődhetnek, de nem a purim, a hazai orthodoxiának nem szabad elfelejteni sohasem az 5630. év Susan-Purim tanulságait,